

Vörös István

Galamb és bőrönd

A nagy drágulások idején történt. Eljött a szerda, és megint vissza kellett utazzak a fővárosba, reggel tehát riadtan és megszokott napirendemet összetörve ébredtem, reggelizni sem maradt idő, mert nem hagytam, nem szeretek teli gyomorral útra kelni, sok bajt okozhat. Az évessel csak baj van, egyre drágább és egyre rosszabb dolgokat kell ennünk, az evés élvezetből kínos kötelességgé változik lassan. Nem állítom, hogy szándékosan böjtölni akarok, de az ingyenc szerepe elavult, időszerűtlen, kicsit gusztustalan is. Talán azért tudom annyira utálni az ingyenceket, mert eredetileg én magam is az volnék. Ma már a csirkepörkölt látványától is hányinger fog el. Jobban szeretem az egyhetes rozskenyeret egyszerű sajttal, házilig savanyított káposztával. Ha van. Ha nincs, akkor mást szeretek, nem szeretek semmit, nem szeretek enni már, de az éhezést még nem tudtam megszeretni.

Felkelés után azonnal indultam a pályaudvarra. Nem minthogyha igazán fontos dolgom lett volna a fővárosban, csupán igyekeztem elhithetni magammal, hogy van. És még néha el is hittem az önmagam fontosságáról kitalált mesét. De mese volt. Tanítani már hónapok óta nem engedtek. Nem mintha tőlem túlságosan sok tanulnivaló lett volna, amit csak én adhatok át. A tanulás értelmét veszítette, ugyanakkor a tudás újra titok lett, magánbirtok, féltve őrzött privilégium. Hogy miért engedtek bejárni a munkahelyemre? Talán, mert teljesen mindegy volt. Tudás és nem tudás között nem volt különbség. Köztem, aki tanítanék, és köztem, aki csak üldögél az íróasztala előtt, szintén nem volt különbség. Nem minthogyha azonos lettem volna magammal.

Az állomáson rendben megvettem a jegyet, kiléptem a váróteremből a sínek mellé, megállapítva, hogy a vonatom már ott várakozik indulásra készen. Nemrég érkezhettek meg a fővárosból, és most az eleje a végévé változott, ilyen módon immár a hátulján állt büszke áramszedőjével a mozdony. Ennek a fordulás nélküli fordulásának a titkán töprengtem, amikor ijesztő fényjelenségre és hangra lettem figyelmes. De nem kellett különösebben odafigyelni, mert akkora szikra pattant ki az áramszedő alól, mintha meteorit hullott volna le a földre a várakozók és vasutasok közé. Éles csattanás hallatszott, egy kisfiú, akit nagymamája kézen fogva vezetett, csaknem elsírta magát. Lehet, hogy sírt is, befelé nyelve a könnyeit. A vasutasok viszont röhögtek. Ott ültek a hideg padokon védőmellényben, telefonon egyeztetve valami távoli központtal a történekről.

De mi is történt? Megálltam előttük, és megkérdeztem, miközben az átjáró sínei közt botladozó borzas galambot bámultam. Tollai repedezett vaslemezkékként meredtek az ég felé, kunkorodtak a föld felé. A vasutasok válasz helyett rámutattak:

Két galamb, tették hozzá. Nekirepültek az áramszedőnek, az egyik most ott fekszik döglötten a mozdony tetején, a másik se fog sokáig élni.

Elnéztem a halálraítéltnek nyilvánított galambot, ahogy a sínek között botladozik, zavartan, nem értve, hogyan mutatkozhat még annál is rosszabbnak a világ, mint amilyennek eddig tapasztalta. Nem volt épp túl jó ómen az utazáshoz ez a madártragédia. Vagy inkább nagyon is jó ómen volt? Ha szokatlan látványosságra

és hangokra vágyunk, mert még hiszünk a szokatlanban, és váratlan örömet remélünk tőle, akkor egy ilyen furcsa eset még kecsegtethet valami újjal.

A vonaton aludtam, olvastam, időben érkezünk. Azonnal berohantam a munkahelyemre, nehogy lekéssem az előadást, amit már nem én tartok, de néha a résre nyitott ajtón át hallgatom, hogy aki a helyemre lépett, mekkora sületlenségeket hord össze. Talán én is sületlenségeket beszéltem annakidején, de másmyleneket, sületlenségeim az okosságon belül voltak sületlenségek, ezek meg, ezek, amiket itt kihallok az ajtóréson át, a sületlenségen belüli okosságok, féligazságok. A negyedigazságokon belüli félreértések. A nyolcadigazságok megdicsőülései.

Egykori iskolám padlásán alakítottak ki egy helyet, egy afféle vackot, ahol megaludhattam. Nem is tudom, milyen titkos jószándéknak köszönhettem ezt. Ott felejtettek egy régi akusztikus gitárt is, hogy gyakorolhassak, bár nem sok értelme volt, hiszen nemcsak arra nem volt esély, hogy én valaha is fellépjek, hanem arra sem, hogy ilyenfajta zenei koncertre egyáltalán sor kerülhessen a közeljövőben. És ez a közeljövő már nagyon régóta tartott, vagy épp soha nem tudott elérkezni. Kikálnalaztam egy tányér bablevest, amit a portásnő készített oda nekem, aki valamikor, amikor még sikeres művész és tanár voltam, alighanem szerelmes volt belém, de mostanra ő lett az, akire föl kellett nézni, aki a kegyeket gyakorolta, ha akarta, de velem kapcsolatban úgy tett, mintha nem változott volna semmi, minthogyha én lennék valaki, és ő senki, nem pedig fordítva. Szerelmes már nem nagyon lehetett belém, mert láttam én a tükörben is, hogy nincs mit rajtam szeretni. Az önszeretet is nagyon nehezen ment.

Most persze sokkal reménytelenebbnek festem le a helyzetemet annál, mint amilyen a valóságban. Bár maga a valóság sem túl reményteli, így aztán nemigen ütök el a környezetemtől. Talán jobb is egy eleve vesztes világban élni, mint vesztesnek lenni a győztesek között. Igaz, a győztesek egykori világában magam is inkább győztesnek számítottam, na de hagyjuk. Rossz szempont ez, nem így kell nézni.

Másnap ebéd után kimentem a vonathoz, azért, hogy mielőbb leérjek a tartományi székvárosunkba, ahol manapság egy árnyalattal szabadabb az élet, mint az egykor olyan szabadnak számító fővárosban. Úgy is volt, hogy odaérek egy koncertre a már kissé romos koncertterembe, ahol mégiscsak sikerült összegyűjteniük egy teljes szimfonikus zenekart, és a terv szerint Bruckner 3. szimfóniáját kívánták előadni. Nekem már rég mindegy volt, mennyire jól, egyszerűen csak egy zenekart akartam hallgatni élőben, olyan zenét, amelyet ma már el se lehet képzelni, mert a képzeletet betiltották. Jaj, hogy is fogalmazok! Nem betiltották, mindannyian beláttuk, hogy káros és veszélyes. Hogy a valóság képzeletté alakult, hogy maga a fantázia uralkodik rajtunk, így aztán tartózkodnunk kell attól, hogy gyerekes ötleteinkkel még hizlaljuk is. Mi magunk vállaltuk, hogy nem engedünk a fantáziának, hogy ha legkisebb jelét is látjuk, azonnal bejelentjük a képzeletet a Fantáziátlansági Intézetnél. Ahol jutalmul elektrosokkal józanítanak ki holdkórosságunkból.

A nagy drágulásnak idején történt, hogy vonattal száguldottam új, de ideiglenes lakóhelyem felé, amikor váratlanul bemondták, hogy a szerelvény csak Dombosig közlekedik, ott vonatpótló buszra kell átszállnunk. Majd néhány faluval odébb, Ganésánál megint visszaszállhatunk a vonatra. Előbb forgalmi okra hivatkoztak, de egyre nyilvánvalóbb volt, hogy balesetről van szó.

A buszok ott vártak az állomás előtt, a rengeteg utas csak nagy nehezen tudta átpréselni magát a keskeny kijáraton. Közben besötétedett, alig lehetett valamit látni, és én azon csodálkoztam, hogyan van egyáltalán néha még nappal is. Senki sem mondta vagy mutatta, merre menjünk, hol keressük a buszokat, a tömeget követtem, de hogy a tömeg kit vagy mit követett, arról sejtelmem sem volt. Az első két jármű már dugig volt, mire odaértem, a harmadik aljába még pakolgatták a bőröndöket, melyek nem fértek föl a szűkös utastérbe. Nekem csak egy hátizsákom volt, felpatlantam a buszra. Az ablak melletti helyek már mind foglaltak voltak, a folyosóiak közül egy-kettő még szabad. Az egyikre egy lány ült le előttem, és a hátizsákját arra az ülésre eresztette egy laza csuklómozdulattal, ahová ülni készültem. Türelmetlen pillantással sürgettem, távolítsa el az akadályt, de ő hidegen kijelentette: A barátom is leül. A barátja még sehol nem volt, de feltételeztem, hogy ketten együtt is fiatalabbak nálam, és egy kicsit megsértődtem. Sértődésem persze alaptalan volt, ma már törvény van róla, hogy nem az idősebbeknek jár a tisztelet. Persze a fiataloknak se, viszont húsz és negyvenöt között minősülnek a társadalom hasznos tagjának az emberek. A többiek amolyan ingyenélők, én is annak számítok. Így aztán leültem egy másik, még szabad helyre, végül is tökmindegy.

Meglepő módon fél órát sem kellett várnunk az indulásra. Aztán kanyargó dőcögés az átláthatatlan sötétségben. Egy mentő száguldott el mellettünk fénycsóvákat szórva és vadul vijjogva. A busz példásan lehúzódott. A kis ganésai állomáson százméteres sor képződött. Két szerelvény állt szorosan egymás mellett az állomáson, közülük mintegy beszorult a keskeny peron, engedelmesen lépegetünk a vonatok felé, mintha nem is jegyünk lenne, hanem behívónk. Egy kalauz fekete, húzós bőröndöt rángatott a sor mellé, de szigorúan az állomásépület mellett maradván, hogy biztonságban legyen, ha bármi történne, azt kérdezte, hogy ez a bőrönd nem hiányzik-e valakinek, nem hagyta-e valaki fönt a buszon, illetve lent a csomagtartójában. De az elegáns bőrönd senkinek sem kellett. Akinek kellhetne, nem volt ott. Eltűnt volna valaki az átszállások kavargásában?

Csak azért nem kezdtem félni, mert már amúgy is féltam. Féltam, amikor a vonatra felszálltam. Féltam, amikor le kellett szállni róla, féltam a buszon, féltam a mellettem ülőktől, féltam a szembejövő autóktól, és a mellettünk elsuhanó mentőtől, féltam attól, hogy a sötétben egyáltalán nincs árnyékom.

Most senkinek sem volt kedve azzal foglalkozni, hogy kié a bőrönd, mi lehet benne, és nem lenne-e érdemes megszerezni. Egy egyszerű hazugság lenne az ára, a jutalom persze bizonytalan, lehet, hogy semmi, lehet, hogy nagy, és az is lehet, hogy inkább büntetés.

Álltunk a sorban, és csak néha-néha lendült előre a tömeg. Annyi ajtó van egy vonaton, igazán nem lehetett érteni, miért haladunk ilyen lassan, de persze azt sem, miért akarok én bármit is megérteni.

A helyjegyünkkel a másik vonaton ugyanoda ülhattünk vissza, ahol az előzőn ültünk. Ugyanolyan volt a kocsí, de nyilvánvalóan egy másik, mert az előzőtől elválasztotta egy bizonytalan baleset. Nem sokat tudtunk róla. És mért is kellett volna? Ha a nemtudás lesz a tudás, akkor az azonosság helyett marad az egyformaság. Az önazonosság helyett a jelentéktelenség. Mindenkire ráismertem, mintha régi barátok lennének. Volt, akit a buszon is láttam, csak egyvalaki hiányzott, az az elegáns úr,

aki közvetlenül előttem ült. Talán a bőrönd is az övé lehet? Vajon hogyan utazhatott tovább? Ha továbbutazott, és nem eltűnt. Ha pedig eltűnt, akkor hová? Van-e a kettő között különbség?

Újabb negyedóra elteltével rándult egyet a vonat, mint egy haldokló, akiből kihúzzák az oldalába szúrt kést. Nem tudom, miért, de úgy tűnt, mintha sötétebb lenne ez a kocsi. Andrásfalva felé közeledve a kalauznó lépett be a kocsiába, maga után húzva az említett bőröndöt, és azt kérdezgetve, nem ismerős-e valakinek, illetve nem tűnt-e el valaki a vonatról, nem hiányzik-e valaki, akit korábban láttunk.

Elbizonytalanodtam. Szóljak? Az előttem levő ülés üres volt, ez tagadhatatlan. Dombosig negyedóránként diszkrét hangon onnan telefonált az említett úr, most már bántam, hogy nem próbáltam kihallgatni, miről és kinek, sejtelmem se volt, hogy ki ő, és igazából nem sok kedvem volt magamra venni életének valamilyen sötét ügyét, ami most itt kisiklott, mint valószínűleg egy vonat Ganésa és Dombos között.

Már túlment rajtam a kalauznó, amikor utána szóltam, hogy itt bizony hiányzik valaki. Gyanakodva fordult vissza, felvette az adataimat, minthogyha máris gyanúsított lennék, pedig arra se sok esély volt, hogy bűnügyi jelentősége van annak, ami történt, illetve ami nem történt meg, hogy a férfi visszaült volna a fővárosban már kifizetett helyére.

Aztán a kalauznónek egy ötlete támadt, megkérdezte, megtenném-e azt a szívességet, hogy végigmegyek vele a vonaton, és megfigyelem, nem ül-e valahol másutt az a férfi, mert mondjuk egy ismerősével találkozott az átszállások közben, és odatelepedett hozzá, feláldozva elsőosztályú helyét egy másodosztályúért, mely viszont jobb társaságot ígért.

Azonban nem volt időnk az ötletet kivitelezni, mert közben a vonat befutott végállomására. A kalauznó telefonált valahová, hogy egyelőre ne nyissák ki az ajtókat, mi leszálltunk, és a peron végén helyezkedtünk el, ahol minden utasnak át kell haladnia, hogy majd ott figyeljük meg az áttörő tömeget, és próbáljam meg fölismerni az eltűnt férfit, akinek az eltűnése se volt biztos. És az sem, hogy köze van a bőröndhöz. És az sem, hogy ez a bőrönd fontos egyáltalán.

Amíg a többszáz embert figyeltem, ami nem volt könnyű az állomás rossz megvilágításában, lábam elé ugrált a tegnapi megégett, borzas galamb, fölbámult rám, mint egy kutya, mintha azt kérné, hogy etessem meg, vagy egyenesen vigyem haza házi kedvencnek. Ez nem tűnt épp vonzó ötletnek, lévén, hogy minden idők egyik legrondább galambja volt, de megsajnáltam, a háborús veteránt láttam benne. Közben el is felejtettem az utasok arcába bámulni, abban viszont nem reménykedhettem, hogy majd az eltűnt utas ismer rám, majd szól, hogy őt keressük és megvan! Nyugalom, a bőrönd is az övé, és már viszi is! Vagy nem az övé, de ha kell, elviszi, hogy megnyugodjanak a kedélyek. Nem ismertem rá senkire, engem se szólított meg senki.

Amire az utolsó utas is elment, a kalauznó is végzett a telefonálással, és azt mondta, hogy a helyjegy száma alapján vissza tudták keresni a férfi bankkártyáját, mert azzal fizetett a fővárosi állomáson, és a rendőrségen keresztül érdeklődve a bank megadta a kártyatulajdonos nevét. Ez elég gyorsan ment. Így már tudjuk, ki az, akit keresünk, ha egyáltalán keressük. A név ismeretében pedig a bőröndöt kezdte vizsgálgatni. Továbbra sem nyitotta ki, névkártyát keresett, hogy azonosítsa, persze ha lett volna rajta, akkor nem kell ilyen bonyolult módon megkeresni a tulajdonos

nevét, amennyiben persze a tulajdonos és a bankkártya tulajdonosa azonosak, de valahol a bőrönd oldalában mégiscsak talált egy apró bevésést, egy monogramot, és a monogram egybevágott a kinyomozott névvel: HEC, ez állt rajta, vagyis Hegyessi Elek Cecil. Meglehetősen hülye név, de ahogy visszaidéztem azt a férfit, nem tudtam nem észrevenni Elek mivoltát, és az inkább női névként ismerős Ceciliséget is beeléláttam. Utólag mindig könnyű okosnak lenni, miért nem mondtam meg rögtön a kalauznak ezt a nevet – legalább a keresztnéveket? A kalauz, aki valószínűleg titkosrendőr is volt, most faképnél hagyott, kirohant az állomás elé, és ott, a még erre-arra lézengő utasok között, akik buszra vagy hozzátartozóik érkezésére vártak, ezt a nevet kezdte ordibálni. De senki sem mert volna jelentkezni, olyan feszültség volt a levegőben. Talán a tegnapi szikra még most is éreztette a hatását.

Még álldogáltam egy pillanatig, de rájöttem, hogy már nem vagyok fontos a kalauzúnak, ráadásul úgyis tudja, hol lakom, ha szükség lesz rám, majd megkeresnek. Most inkább a galamb sorsáról kezdtem gondolkodni. Hazavigyem? De hogyan és miben? Egy vasúti kisegítőnek tűnő alak, aki alighanem tegnap is itt volt, rám nézett, és röhögni kezdett:

Nem maga az első, aki haza akarja vinni, mondta, de ahogy elnézem, magával el is menne, mert a többiek elől menekült. Ott a bolt mögött talán rengeteg kidobott dobozt, az egyikbe beteheti, úgy föl szállhat vele a buszra. Hacsak nem nagyon bűdös ez a szerencsétlen.

Miért lenne bűdös?

Hiszen megégett, nézze, a társa ott hever! Mikor tegnap elindult a vonat, a szél azonnal lesodorta a vonatetetőről, mint egy papírfecnit.

A döglött galamb teljesen fekete volt, lapos, mintha elütötték, és nem az áram végzett volna vele. Hoztam egy dobozt, a borzas galamb szinte önként beugrott, rácsuktam a papírfedelet, hallottam a békés kapirgálást és krúgatást. Úgy tűnik, jól megleszünk.

Mit esznek ezek, kérdeztem ugyanattól a munkástól, aki meglehetősen szimpátiával figyelte a tevékenységemet.

Bármit, felelte.

Az se mindig akad, vontam meg a vállam, persze ez már nem az ő baja. Egy ideje már nem is az enyém, mert megszoktam az étlenséget, és alig zavar. Nem éhezem, csak folyton éhes vagyok. De a galambnak olyasmi is jó, amit én nem ennék meg, igen, nyilván ő is mindenevő, az kell, hogy legyen, ha túl akar élni. Ez a példány pedig már eddig is jeleskedett túlélésben.

Nem volt türelmem buszra várni, leintettem egy rikstát, meglehetősen fiatal fiú vezette, vagyis húzta inkább, láttam rajta, hogy lehet vele beszélgetni, kérdezem, tudja-e a kérés okát, azt mondta, Dombos után van egy temető, ott visz át az út a gyorsvonat sínjén, egy anya hajtott föl meggondolatlanul két gyerekével a sínekre, ügyet sem vetve a tilos jelzésre, a vonat elsodorta őket, ketten meghaltak, csak az egyik gyerek élte túl, ő lehetett akkor a mentőben.

A koncertet persze nem értem el, de nem is engedtek volna be a galambbal, a ruhatárba pedig mégsem adhattam be a dobozt, melyben egy ki tudja milyen képességekkel felruházott állat van.